

Tisková zpráva

Veřejnost o „obratu“ v německé energetice – květen 2017

- ⊗ O tzv. obratu v energetice (Energiewende) v Německu podle vlastního vyjádření slyšela necelá čtvrtina občanů ČR.
- ⊗ Přibližně polovina z těch, kdo o obratu v německé energetice slyšeli, si myslí, že naplňování jeho cílů probíhá úspěšně, necelá čtvrtina je naopak pokládá za neúspěšné.
- ⊗ Mezi dotázanými, kteří o obratu v energetice slyšeli, je nejčastěji zastoupen názor, že to nebude mít vliv na využití obnovitelných zdrojů v ČR, jen o málo více než čtvrtina z nich si myslí, že pod vlivem německého obratu v energetice se zvýší využití obnovitelných zdrojů i u nás.
- ⊗ Dvě pětiny Čechů hodnotí změnu přístupu k energetice v Německu jako správnou, třetina si myslí opak.

Zpracovali:

Jan Červenka, Martin Ďurďovič

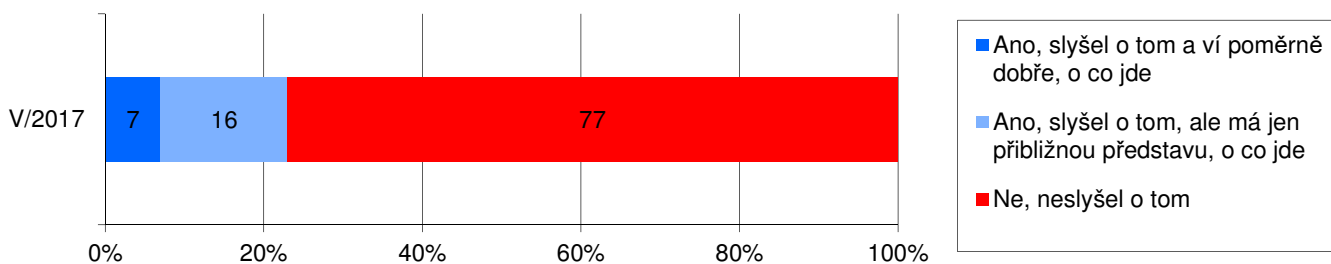
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586

V květnu 2017 byl ve výzkumu Naše společnost každoroční blok otázek na téma energetiky mimořádně rozšířen o některé speciální otázky, jež se týkaly tzv. obratu v energetice (Energiewende) v sousedním Německu. Výzkum se kromě jiného zabýval tím, zda čeští občané o tom již někdy slyšeli a zda změnu přístupu k energetice v Německu pokládají za správnou či nesprávnou. Těch, kdo o obratu v německé energetice již slyšeli, se výzkum ptal dále na to, jak úspěšně se daří naplňovat stanovené cíle této politiky a zda německý obrat v energetice bude mít nějaký vliv na využívání obnovitelných zdrojů energie v České republice.

Graf 1: Slyšel už někdy o tzv. obratu v energetice v Německu?¹ (%)

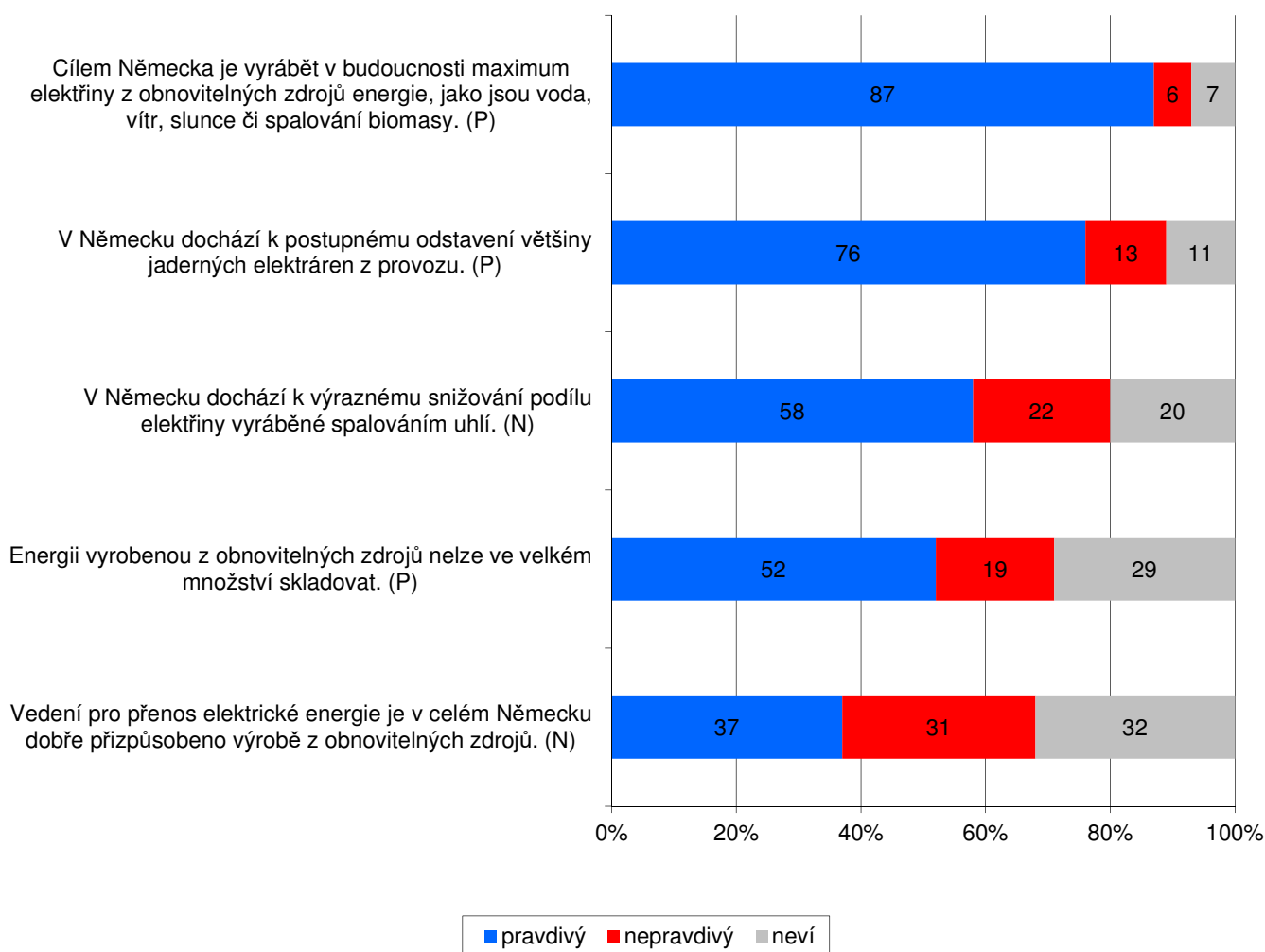
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jaké ukazují výsledky zachycené v grafu 1, o tzv. obratu v energetice (Energiewende) v Německu podle vlastních slov slyšela necelá čtvrtina (23 %) českých občanů, přičemž 7 % uvedlo, že o tom slyšelo a že poměrně dobře ví, o co se jedná, a 16 % o tom prý slyšelo, ale má jen přibližnou představu, o co jde. 77 % českých občanů pak podle svého vyjádření o německém „obratu v energetice“ nikdy neslyšelo.

¹ Znění otázky: „V posledních letech se v Německu výrazně mění přístup k výrobě energie. Někdy se hovoří o tzv. obratu v energetice. Slyšel jste o tom někdy? Ano, slyšel jste o tom, ale máte jen přibližnou představu, o co jde, ano, slyšel jste o tom a víte poměrně dobře, o co jde, ne, neslyšel jste o tom.“

Podrobnější analýza ukázala, že častěji o tzv. obratu v energetice v Německu slyšeli muži, absolventi vysokých škol, lidé s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti, ti, kdo se zajímají o energetickou politiku ČR, respondenti, kteří nemají obavy z využívání jaderné energie v ČR, kteří jsou pro zvyšování podílu jádra na výrobě elektrické energie, ovšem zároveň s nimi i ti, kteří jsou rozhodně pro snižování tohoto podílu, a ti, kdo rozhodně souhlasí s dostavbou Temelína. Naopak to, že o obratu nikdy neslyšeli, častěji uváděly ženy, mladí ve věku 15 až 19 let, lidé se základním vzděláním, ti, kdo se rozhodně nezajímají o energetickou politiku ČR, lidé, kteří nemají názor na to, zda by se podíl jádra na výrobě elektrické energie u nás měl zvyšovat, snižovat, či zůstat na své současné úrovni, a respondenti, kteří odpovídali „nevím“ na otázku ohledně dostavby JE Temelín.

Graf 2: Znalosti o obratu v energetice v Německu - pravdivé a nepravdivé výroky² (%)

Pozn.: P – pravdivý výrok, N – nepravdivý výrok.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 18. 5. 2017, 233 respondentů starších 15 let, kteří už někdy slyšeli o tzv. obratu v energetice, osobní rozhovor.

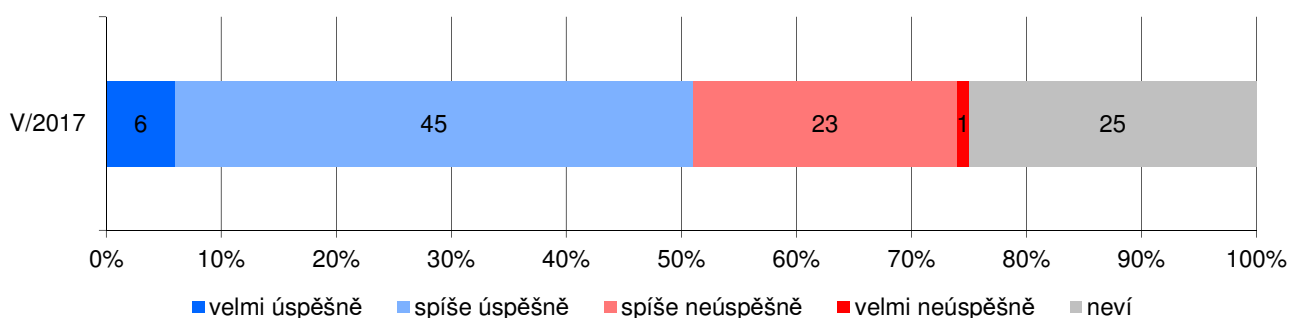
² Znění otázky: „Řekněte mi, zda jsou pravdivé, nebo nepravdivé následující výroky, které popisují obrat v energetice: a) V Německu dochází k postupnému odstavení většiny jaderných elektráren z provozu. b) V Německu dochází k výraznému snižování podílu elektřiny vyráběné spalováním uhlí. c) Cílem Německa je vyrábět v budoucnosti maximum elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, jako jsou voda, vítr, slunce či spalování biomasy. d) Vedení pro přenos elektrické energie je v celém Německu dobře přizpůsobeno výrobě z obnovitelných zdrojů. e) Energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů nelze ve velkém množství skladovat.“

Těm dotázaným, kteří o tzv. obratu v energetice v Německu slyšeli (N=233), byla dále předložena otázka s baterií výroků týkajících se tohoto obratu, přičemž respondenti měli říci, zda jsou pravdivé, nebo nepravdivé. Graf 2 tedy nabízí obrázek toho, jaké jsou mezi těmito respondenty znalosti o německém obratu v energetice:

- Jak je očividné, naprostá většina respondentů, kteří o tzv. obratu v energetice v Německu slyšeli, správně tento obrat spojuje se snahou maximalizovat podíl výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což jako pravdivý výrok označilo 87 % z nich.
- Zhruba tři čtvrtiny (76 %) respondentů odpovídajících na danou otázku uvedly, že pravdivým je výrok, že v Německu dochází k postupnému odstavení většiny jaderných elektráren z provozu.
- Poněkud složitější situace se vytvořila okolo výroku, že v Německu dochází k výraznému snižování podílu elektřiny vyráběné spalováním uhlí. To sice je deklarovaným cílem tzv. obratu v energetice, ale nedaří se jej plnit, protože reálně zatím nelze kapacitu z provozu odstavovaných jaderných elektráren v Německu spolehlivě nahradit ničím jiným, než právě elektrárnami spalujícími uhlí. Necelé tři pětiny (58 %) dotázaných, kteří o tzv. obratu v energetice slyšeli, se domnívají, že výrok, že v Německu dochází k výraznému snižování podílu elektřiny vyráběné spalováním uhlí, je pravdivý, o málo více než pětina (22 %) jej označila jako nepravdivý.
- Více než polovina (52 %) respondentů majících povědomí o tzv. obratu v energetice v Německu se ztotožnila s výrokem, že energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů nelze ve velkém množství skladovat, skoro pětina (19 %) to považuje za nepravdu a asi tři z deseti (29 %) uvedli, že nevědí.
- Velmi nejasno mají respondenti v případě tvrzení, že vedení pro přenos elektrické energie je v celém Německu dobře přizpůsobeno výrobě z obnovitelných zdrojů, což o málo více než třetina (37 %) označila za pravdivé tvrzení, necelá třetina (31 %) to odmítla a přibližně stejně velká část (32 %) se nedokázala vyjádřit.

Z hlediska deklarované informovanosti o tzv. obratu v energetice, se ti, kdo o něm slyšeli a „poměrně dobře vědí“, o co se jedná, od těch, kdo o tom mají jen přibližnou představu, významně liší pouze u některých položek nižším podílem nerozhodných odpovědí. Vzhledem k dotazovaným výroků tedy lze říct, že za deklarovanou informovaností nestojí reálně rozdíly ve znalostech. Z hlediska sociodemografických znaků se kvůli zúženému počtu dotázaných významné rozdíly neobjevily.

Graf 3: Hodnocení toho, jak probíhá naplňování cílů tzv. obratu v energetice³ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 18. 5. 2017, 233 respondentů starších 15 let, kteří už někdy slyšeli o tzv. obratu v energetice, osobní rozhovor.

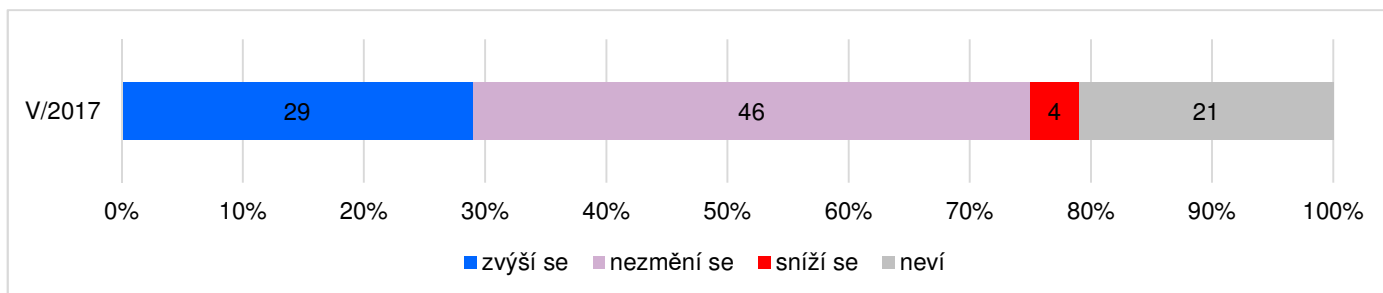
Údaje v grafu 3 ukazují, jak dotázaní, kteří o tzv. obratu v energetice v Německu už někdy slyšeli (N=233), hodnotí úspěšnost naplňování jeho hlavních cílů v podobě nahrazení jaderné energie a také spalování uhlí při výrobě elektřiny a tepla využíváním obnovitelných zdrojů. Asi polovina (51 %) pokládá naplňování cílů obratu za úspěšné, v tom 6 %

³ Znění otázky: „Hlavními cíli německého obratu v energetice je nahradit jadernou energii a také spalování uhlí využíváním obnovitelných zdrojů energie. Pokud byste měl hodnotit, dosahování těchto cílů probíhá velmi úspěšně, spíše úspěšně, spíše neúspěšně, velmi neúspěšně?“

„velmi“ a 45 % „spíše“, téměř čtvrtina (24 %) si myslí, že naplňování hlavních cílů tzv. obratu v energetice v Německu probíhá „spíše“ (23 %) či „velmi“ (1 %) neúspěšně, a čtvrtina (51 %) dotázaných tuto otázku nedokázala posoudit.

Podrobnější analýza ukázala, že rozdíl v hodnocení úspěšnosti naplňování cílů tzv. obratu v energetice z hlediska úrovně deklarovaného povědomí o něm opět spočívá pouze ve vyšším podílu odpovědi „neví“ u těch, kdo o obratu slyšeli, ale mají jen přibližnou představu, o co jde. Z hlediska pohlaví pak muži častěji uváděli možnost „spíše neúspěšně“.

Graf 4: Odhad vlivu německého obratu v energetice na úroveň využití obnovitelných zdrojů v ČR⁴ (%)

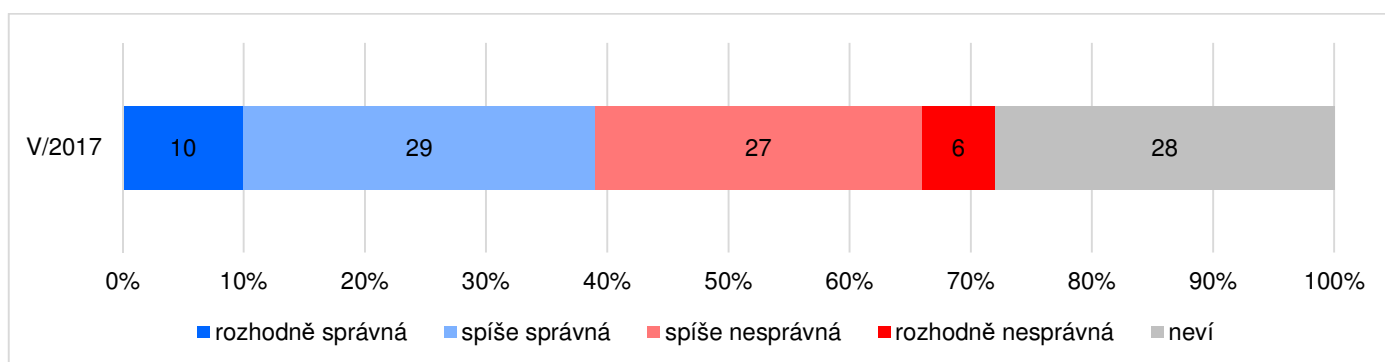

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 18. 5. 2017, 233 respondentů starších 15 let, kteří už někdy slyšeli o tzv. obratu v energetice, osobní rozhovor.

Dotázaným, kteří o tzv. obratu v energetice v Německu již někdy slyšeli (N=233), byla položena i otázka, jaký vliv změna přístupu k energetice v Německu bude mít na úroveň využití obnovitelných zdrojů v České republice. Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 4, relativně největší část těch, kdo o tzv. obratu v energetice v Německu slyšeli, si myslí, že se úroveň využití obnovitelných zdrojů u nás pod vlivem německé změny přístupu k energetice nezmění, což uvedla jen o málo méně než polovina (46 %) těch, jimž byla otázka položena. Asi tři desetiny (29 %) oslovených pak soudí, že se úroveň využití obnovitelných zdrojů pod vlivem německého obratu v energetice bude zvyšovat, jen 4 % zvolila naopak snížení a zbylých 21 % uvedlo, že neví.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že poněkud častěji názor, že se úroveň využití obnovitelných zdrojů v ČR pod vlivem německého obratu v energetice zvýší, zastávají lidé, kteří v předchozí otázce hodnotili jako úspěšné naplňování jeho cílů.

Graf 5: Hodnocení změny přístupu k energetice v Německu⁵ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 5. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁴ Znění otázky: „Pokuste se odhadnout vliv německého obratu v energetice na využití obnovitelných zdrojů energie v České republice. V důsledku německého obratu v energetice se využití obnovitelných zdrojů u nás zvýší, nezmění, sníží?“

⁵ Znění otázky: „Hlavními cíli německého obratu v energetice je nahradit jadernou energii a také spalování uhlí využíváním obnovitelných zdrojů energie. Zavírání jaderných elektráren je ale prozatím možné jen díky tomu, že jejich výrobu zčásti přebírají uhelné elektrárny, které nadále vyrábějí energii spalováním uhlí. Vezmete-li v úvahu tyto skutečnosti, je podle Vás změna přístupu k energetice v Německu rozhodně správná, spíše správná, spíše nesprávná, rozhodně nesprávná?“

Poslední otázka bloku byla pokládána všem respondentům a týkala se toho, zda občané považují celkovou změnu přístupu k energetice v Německu za správnou, nebo nesprávnou. Výsledky zachycené v grafu 5 ukazují, že o trochu častěji se česká veřejnost přiklání k tomu, že změna přístupu k energetice je správná, což v šetření uvedly asi dvě pětiny (39 %) občanů, v tom 10 % „rozhodně“ a 29 % „spíše“, opačný názor vyjádřila třetina (33 %) respondentů, z toho 27 % „spíše“ a 6 % „rozhodně“. Více než čtvrtina (28 %) respondentů uvedla, že neví.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že deklarovaná informovanost o tzv. obratu v energetice v Německu se do hodnocení správnosti této změny přístupu k energetice promítá hlavně v podílu odpovědí „neví“, který je výrazně vyšší u těch, kdo o obratu před tím neslyšeli. Pozitivnější hodnocení se objevovalo u dotázaných, kteří jako úspěšné hodnotili naplňování hlavních cílů tzv. obratu v energetice v Německu. Nejsilnějším diferenciacním faktorem se zde ale ukazují být postoje k jaderné energetice a názor na to, zda lze klasické zdroje při výrobě elektřiny nahradit obnovitelnými zdroji. Odpůrci jádra a ti, kdo si myslí, že klasické zdroje jsou nahraditelné, hodnotí změnu přístupu k energetice v Německu jako správnou. Naopak ti, kdo si myslí, že obnovitelné zdroje nejsou s to nahradit klasické zdroje energie, a ti, kdo si myslí, že by se podíl jádra na výrobě elektrické energie měl zvyšovat, stoupenci dostavby Temelína a ti, kdo jadernou energii vnímají jako šetrnou ve vztahu k životnímu prostředí, pohlízejí na německou změnu přístupu k energetice skeptičtěji.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v17-05</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>5. - 18. 5. 2017</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1019</i>
Počet tazatelů:	<i>248</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>MD.8, MD.9, MD.10, MD.11, MD.12</i>
Kód zprávy:	<i>oe170918</i>
Zveřejněno dne:	<i>18. září 2017</i>
Zpracovali:	<i>Jan Červenka, Martin Ďurďovič</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Systémy pro jadernou energetiku“ a výzkumného tématu „Sociální aspekty jaderné energetiky“. |